

БЕОГРАДСКЕ НОВИНЕ

БЕОГРАДСКЕ НОВИНЕ

БЕОГРАДСКЕ НОВИНЕ

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
999
1000

1000 Series
2000 Series
3000 Series
4000 Series

2000

3000 Series

4000 Series

1000 Series
2000 Series

X

3000 Series

4000 Series

Semipack 1000 Series

1000 Series
1000 Series

1000 Series

McGraw-Hill
McGraw-Hill
McGraw-Hill

ПАВЛЕ МАРКОВИЋ АДАМОВ

Цртеж пером
Од д-ра Каменка Суботића

Жао ме је, што раније нисам сазнао за тридесетогодишњицу Адамовљеву, да се прикладним описом одужим и својем бившем професору, књижевнику, којега високо ценим, човеку, који је заиста честит.

Шта се може рећи, са неколико речи. Шта ли се може написати за новине на бразу руку.

На ипак — да рекнем оно, што ми пре на памет дође, да изаберем макар неколико од оних осећаја, што их у души ми буде помисло на његову тридесетогодишњицу, његов драгоценни књижевни рад и његово чојство.

Неколико година био ми је професор у карловачкој гимназији и ја сам га врло волео. Но и сам био сам од оних, што мрзе професоре (које тек доцније, када се онаметимо, почињемо ценити), али њега смо сви волели. Паја! То је било име омиљено, сваки је у њему гледао добра човека и идеалног пријатеља омладине.

Утицај на нас вршио је велики. Предавао нам је српски језик и са ванредном љубављу учио нас најљепши словенски језик волети и на његову чистоту пазити. Уз ретке класичне професоре Живановића и Врховца Марковић је најлепше пристајао као учитељ српскога језика и сејаč љубави и смисла за српско. Сви смо га нарочито ценили као књижевника.

Тада су баш у јеку биле његове приповетке, оне приповетке, чији културни значај наша смрзнута књижевна критика још није у стапу оценити.

Све се у главу натурају неке теорије, доктрине се грчевито држимо, па заборављамо писати: како си, пишче, постао, ко си и одакле си и шта хоћеш да кажеш народу своме?

Не испитујемо ми то, не питамо ми за то, већ, често пута сурово, задевамо ово или оно и све ми нешто боље знамо, нешто дубоко чујемо.

Ето ипшемо о Адамову, а и не знамо, шта је равни Срем, немамо подобности разумети несму славујеву у Фрушкој Гори. Зар само то? Не. Ми не знамо, шта је јутро у Срему, шта је звездана ноћ са бескрајно занимљивим лајежом паса и ширином ћермова, праскозорје са мистичним кукурикањем петлова. Ми не разумемо звоњење сремских звона, радости народне, његову тугу и борбу; његове тежње изразне и здраве, не разумемо... а хтели би писати о Адамову!

Што је Јанко Мачви, то је Адамов Срему. Он је песник Срема и тумач живота српскога племена тамо, где звона тако лепо звоне, где се жито жути као злато, где живи народ, готово заборављен од своје интелигенције, а толико добар и тако подобан за прогрес и цивилизацију. Ко не познаје Срем, не познаје Адамова.

Он се у млађе своје доба угледао нешто на Ресегера, али су његове приповетке у главном његове, жива слика његове душе и углажена слика Срема. Углађена! Да, углађена, дотерана, умивена.

Па зар нема у Срему и каљуге и блата, чкаља, корова и парлога?

Има....

Но оставите то другима. Душа песничка, душа идеална, добро срце тражи само лепо, милује гледати само добро, воли о томе писати, певати. Родиће се човек мркх и тумуних погледа и он ће описивати, како су прљаве каљуге у Срему, како чкаља боде, како коров треба чупати. Нека то описује, јер је Адамов већ описао, како је небо ведро, како сунце тојло сјаје, како је душа девојачка чиста, како у сељаку сремском има још много добра.

Тако је писао, јер тако мисли и тако осећа, а тако је и одгајен. Родио се и одрастао у Срему, одгајио га народни идеализам карловачке гимназије, по том је сам ступио у службу, да српску децу српски одгаји. Зар је могао другчије писати! Срем је пун српског народног идеализма; у Карловцима нема борбе за министарске столице и каријеру у државној служби. Карловци, то типично калуђерско место, ипак има једно српско срце. Тамо су живе идеје Вукове, тамо се Илијада поређује са српским народним писмама, у ваздушном простору држи се тамо дух Бранков, тамо је писао приповетке писац, који уређује Бранково, све српско коло. И таки писац не руши, нити обара, већ крећи, диже, разведрава.

У осталом сви људи нису једнаки. Један види на ружи три, други ружу на трау. Адамов воли руже, цвеће, мирис зоре, жутило пшенице, добре душе. То воли он, то воли његова приповетка, која ће у српској књижевности бити трајни документ, како је некада једна идеална душа идеално писала о своме китња-

стоме Срему, о своме народу. Најзад, те ће приповетке и за оне агитаторе, који су незадовољни са народним стањем у Срему, па жеље и ради на побољшању и напретку, бити вазда путовођа у одабирању зла и добра у народу нашем тога крају.

С тога Адамовљеве приповетке имају велику цену и у томе лежи његова велика заслуга као јавног радника. Заслуга! Излишно је било о томе говорити, јер он не тежи ни за каквом славом, ни за каквим заслугама. Пун је истинска чојства и као писац и као човек, те ради, што му је то у души, а не тежи за праскањем ракетли и бомби. Та он је наш — Паја...

Због тога ми је, и онет велим, жао, што пре нисам сазнао за доба тридесетогодишњице његовога књижевног рада, па да за „Београдске Новине“, које вазда са задовољством истичу сјајне појаве у нашем народу, напишем оширији и прикладнији састав, у којем би, ако не све, оно барем што мислим да треба, било речено. Овако је речено само оно, што се може на бразу руку казати, што се може написати на суморној Вјтви, за дана студена и снажна. Има ли у говору моме ма и мало топлине, не треба се чудити. Мисао на Адамова живо ми је предочила, како у нашем китњастом Срему сунце топло сија, птице весело цвркују, бујна вегетација дивно маршире, како се песма весело разлеже.

Златни Праг, 25—XI—904.

ПИСМА ИЗ ПЕТРОГРАДА

„Београдским Новинама“

IV.

Офанзива — Алексејев и Спиридович — Руско-јапански спор — Миљење једнога Француза — А шта ради Штесел?

Па како, како? Шта је код вас ново?

Код нас је тако рећи све по старом. Ви наравно очекујете судар испод Мукдене, а очекујемо га и ми. Па кад ће да почне офанзива? На то се не може тачно одговорити. Барем кругови, у којима се ја прећем, не знају ма да су (не примите за самохвалисање) прилично извесните. У осталом така питања и нису ништа друго до строге војничке тајне, па тешко да ће их и много упозораваних знати, јер то је ствар генералнога штаба и государева. Ипак толико се за тврдо зна, да зима без боја проћи неће, а оно што ви очекујете (одлучну битку) као да меродавни кругови очекују тек на пролеће. Па ко ће већ толико дugo чекати на тај одсудни час? Будите стрељиви, а не заборавите, да има и то мишљење, како ће се убрзо обе војске сударити, јер сам Куропаткин мисли, како су му сала, по одласку Алексејева, руке одрешене, те може са целокупном армадом расположати.

Тако мисле противници Алексејевљеви, они људи, што га криве и за последње битке пребацујући му да као врховни није доволјну силу ставио на расположење Куропаткину и код Љаојанга и на Шаху. Но међу те противнике вице-краљеве не спада познати наш конзул Спиридович. Он је шта више велики поштовалац Алексејева и са одбором Благотворитељног Општества дочекао је у Москви и свечано га поздравио, истакнувши при томе и велике његове заслуге за Словенство и његову генијалност у управљању на далеком Истоку. Наравно да му при томе Спиридович није заборавио предати диплому од словенско-романског заједнице у Паризу, којој је он (Спиридович) и творац и председник.

Ја бих вам о овој ствари писао још, али не знам како се држе „Београдске Новине“ према Спиридовићу па је боље и да не пишем. То је у осталом боље и тога ради, што знам да не милујете којекаква задевања, но вам је милије, кад ваши сарадници остављају људе на миру, а држе се ствари.

Елем, па ствар.

Овде се са великим пажњом прати спор Јапанаца са Француском, управо суворост јапанска према француском министру иностраних дела. Јавили сте већ без сумње о јапанском протесту противу тога, што француско даје дају угаљ балтичкој флоти, а без сумње сте и сами приметили, да то Французи чине са великим лежерношћу, готово са особитим задовољством. Многи, који су то опазили, мајле да се то тако ради услед појимања савеза са Русијом или није само то. Французи су и другу ствар врло добро понали, и због тога се тако лежерно, готово изазивачки држе. Они су ушли потпуно у психологију јапанске политике и агресивности и изгледа, да није готово шешко једно, љуте ли се Жутаци, што они Русима дају угаљ, или се не љуте. Разгорао сам са једним овдашњим Французом,

који (миногред буди речено) Србију добро познаје, и он ми на питање о протесту јапанском рече: „Да сам Србин и да пијем каву пред „Касином“, рекао бих вам (опростите ми то): пуша нам прусук, што се Јапанци љуте, али вам овде на Неви велим да нам до љутње њихове није стало баш ни мало.“

Али то може имати рђавих конzekvenција рекох на то. „Шта мислите под тим? Рецимо, заплет са Јапаном.“ Француз се наслеђа и рече живо: „Заплет између Француске и Јапана зрећа је ствар. То је само питање времена. Французи знају, шта Јапан спрема Индокини и уверени су, да је заплет неизбежан, кад било. У осталом што пре, то боље...“

Видите, шта се све из кулиса мисли шта се све осећа. Видите како је често пута површина мирна, а како је испод ње узбуркано. Толико пратим то ратно питање, толико ме сви његови детаљи занимају, па ипак сваки час наилазим на нову идеју, нов осећај.“

Најзад вас све то неће чудити, јер знаје из каквих је елемената сложен живот историјски, како су безбројне идеје и осећаји. Ви не тражите дакле, да вам ја о свему томе умјежим, и питате ме: а шта ради Штесел?

Та то, за бога и ви знајте. Барикадирају га, како су мало кога до данас бомбардовали. Али — заман. Телеграфовао је ових дана цару о последњим очајним нападима јапанским и ти су телеграми изазвали велико — задовољство. Искрено да вам кажем, нисам (према енглеским вестима) мислио, да ће Порт-Артур дочекати Рождество и Рождество, али сада то верујем. Тврђава Ерлунгшан, као што сте без сумње сазнали, у руским је рукама.

Сергије

ПИСМА ИЗ ЗЛАТНОГА ПРАГА

„Београдским Новинама“

X.

Dům českého studentsva v Praze — Дом чешких ћака у Прагу

Полагано али тврдим корацима зима се приближује. Кад сване, густа, бела и студена магла нас покрива. Зимски се канути воде из заложнице и тражи се јевтин угља. То су у осталом дарови зиме, тако лепе и тако цеми доставе. Но триети се мора, јер се мора живот отаљавати; мора све дотле, докле не дотраје. У осталом не можемо сви бити министри и посланици, јер се сви писмо ни родили у Србији, земљи тоналама и на народни трошак грејаних кабинета и тоналама само за ћаскање о бригадама народним.

Но да се махнемо задевања, па да говоримо о великој бризи, коју брине и наш народ, о бризи, коју брину и добри људи у Србији, а нарочито у Београду.

Читao сам већ у новинама, да се ради зимско одело за ћаке Велике Школе, и та лепа вишица за будуће посноће јавнога живота у Србији повод ми је, како су се Чеси почели бринути за своје великошколце.

Не живи тешко само српски великошколци. Чешки ћак живи тешко од њега. Има чешких ћака из добрих кућа, али има много и спротиње, коју убија и зима и мори глад. Наравно, чешки ћак је издржљив као Јапанац; он гладује, али учи; зима му је, али се он упорно бори, да научом дође до коре хлеба. Но млад организам није од говјђа, и многи подлегне или се убије за цео дљи живот.

Није чудо, што Чеси студија имаду своје великошачко питање и што нарочито у Прагу има велики покрет за помоћ ћацима. Тај се покрет све више и више организише и подостаје већ учињено за добро спротања ћака. Све то описати било би врло поучно, а српска држава ако би мислила од своје стране што год учинити за свог српомашног ћака, не би лоше учинила, кад би овамо којег човека послала, да проучи ту ствар и министру просвете поднесе стручан иззвештај. То би се могло учинити тим пре, што без сумње имајете по којег беспословног професора, који за те и те заслуге беспословни је и у својој беспословици јариће крсти.

Ово је тек да се напомене, јер нисам од оних, што верују у иницијативу државе, нарочито српске. Барем до сада. А биће их и у Србији доста, који запију, шта је све тамо учинила приватна иницијатива.

Иницијатива, која не долази од државе, и за Чехе је врло важна, и чешки спротињи ћаци благодаре за велико добро иницијативи својих народњака.

Ових дана отворен је дом чешких ћака у Прагу. Запио сам већ дуже времена за то, видeo сам слике истога дана, али сам се пре неки дан врло западио и ствар, пошто сам прочитао чланак у једним новинама о тој

Културно наслеђе Србије

卷之三

上

中

下

卷之三

卷之三

卷之三

НОВАЦ

Сборник художественных произведений

Для юношества и взрослых

Издательство
Избранное из лучших
произведений

Сборник художественных произведений

Магазин художественных произведений

Для юношества и взрослых

Сборник художественных произведений

Сборник художественных произведений